

108024

JOHN SAND,
Tlf. 087/95.588

8643 Bjerka, 14. juni 1982.

Herr oberstløytnant Eysgaard F j æ r l i,
Tollbodgt. 10,
Oslo 1.

Av en bokanmeldelse i Morgenbladet for 25. f.m. ser jeg at De vil skrive en bok om general Fleischer. For det tilfelle at De ikke skulle være oppmerksom på det, vil jeg få lov å gjøre Dem kjent med at C.J. Hambro - som jo i sin tid var så sterkt opptatt av general Fleischers skjebne - skrev flere utmerkete artikler om generalen i avisen Tønsberg Blad. Dersom De ikke skulle ha kjennskap til disse artikler skal jeg gjerne sende Dem en avskrift. Artiklene ble omtalt av Morgenposten for 8/12-47: "Hambro retter voldsomme angrep på Londonregjeringen."

London-tiden må utvilsomt ha vært en meget tung tid for general Fleischer. Som Hambro påpekte i sine forannevnte artikler ble han av regjeringen "motarbeidet, passivt kanskje mer enn aktivt" og bare det forhold at hans adjutant, løytnant Schougaard, ikke ble med "Fridtjof Nansen" som følge av at fru Schougaard måtte vike plassen for andre "damer" må ha gjort et forstemmende inntrykk på generalen. For en energisk mann som general Fleischer må det også ha vært deprimerende å erfare at "for så vidt måtte tjenesten i de væpnede styrker, særlig i Hæren, være av sekundær betydning." (Se Protokollkomiteens innst. O IX 1949, side 42, spalte 2) Generalen må sikkert også ha misbilliget at Fagorganisasjonens administrasjon ble fritatt for militærtjeneste.

Av Fleischers "Efterlatte papirer" side 89 er det lett å se at generalen har vært fortvilet over at 600-700 mann av hans ytterst beskjedne styrke ble vervet til den britiske marine. Generalen synes ikke å ha vært klar over at det

"både i Storbritania og Amerika var legale hindringer for tvangs-utskrivning" (til militærtjeneste) "i U.S.A. også for frivillig verving."

(Se her Morgenbladet for fredag 10/6 1949, side 6)

Det meget nære samarbeid mellom SOE og Trygve Lie/Ljungberg har neppe Fleischer hatt anelse om. Jfr. opplysningen hos Kjeldstadli i "Hjemmestyrkene I" side 96:

"De ønsket heller ikke at Fleischer skulle få vite for mye om det arbeid som foregikk."

General Fleischer er nok heller ikke blitt klar over det som var britenes intensjon med opprettelsen av "Den norske brigade" (og "De fife danske"): Å få opprettet slike styrker i navnet for å bortlede tyskernes oppmerksomhet på opprettelsen og organiseringen av SOE. Dette kommer den danske historiker, professor Jørgen Hæstrup, inn på i sin doktoravhandling "Kontakt med England" side 90:

"Da det ikke kunne tilsløres, at danske rekrutteredes til de engelske styrker, var det set med SOE's øjne langt at foretrekke

II

"at der skete en rekruttering i fuldt dagslys til regulære, engelske styrker. En sådan rekruttering kunne trække en eventuel og ubehagelig tysk opmærksomhed hen på sig og således tjene som dække over rekrutteringen til SOE. Ved den åbenlyse rekruttering skaffedes der yderligere en samling danske frivillige til veje, blandt hvilke man med støtte at regimentes officerer kunne udse sig egnede emner, der i dybeste stillhed kunne overføres til det specielle arbejde i SOE."

Professor dr. Hæstrup fortsetter på samme side at Soe

"grød tørre tårer over den kranke skæbne, der ble opstillingen af en dansk regulær afdeling til del. Den gjorde sin nytte simpelthen ved at blive oppstillet som sløring for ud-dannelsen i SOE, mens dens størrelse, kampverdi, uddannelse etc. var uden væsentlig interesse fra et engelsk synspunkt."

Hva professor Hæstrup forteller om oppsettingen av en dansk frivilligstyrke har nok også i høy grad gyldighet for "Den norske brigade/ SOE. Det må vel innrømmes at også "brigaden" ble "en krank skæbne" til del.

Professor Hæstrup kommer også i sitt omfattende to-bindes verk "Hemmelig Alliance" (bind II, side 51) inn på at den mest fremstående danske eksilpolitiker, Christmas Møller hadde

"svært ved at affinde sig med at han ikke ble taget ind i Special Forces operationelle fortrolighed."

Det samme synes kaptein Jakob Schive å ha hatt. I sin bok "20 år efter" beklager også han seg over at

"For de norskes vedkommende var det ~~en~~ utilfredsstillende at ingen norsk myndighet kjente til noe." (Bokens side 29)

Hvor totalt umyndiggjort de norske eksilmyndigheter var er jo - som så mangt annet fra denne periode - meget omhyggelig fortiet av de såkalte faghistorikere. Jeg synes at det som Paul Hartmann forteller i "Bak Fronten" side 389-90 om regjeringskonferansen 3. mai 1945 er meget avslørende: Selv da det gjaldt forhandlinger med svenske myndigheter om deres bidrag ved en eventuell invasjon i Norge i tilfelle det ikke ble tysk kapitulasjon, ble norske eksilmyndigheter holdt utenfor! Ikke rart om Hartmann skriver: "Det forelå her den groveste forbigåelse og overseelse av vår regjering."

I "Londonregjeringa" II omtaler Riste (side 304) at

"Desto meir påfallande er det at så framstående svenske representanter som Marcus Wallenberg og Erik Bohemann overfor den brit. minister i Stockholm fann grunn til å karaktisere den norske regjeringa som ein marionett for britane."

Riste skriver på samme side om den "djuptliggjande overtydinga i svenske krinsar" om at

"den norske regjeringa langt på veg var ein formalitet, som skulle dekkje over at ute-Norge var eit lydhørt instrument for britisk utnytting av norske ressursar til den allierte krigføringa."

Årsaken til at Churchill omtalte Hambro som "en fiende av mitt land" må utvilsomt være at Hambro ikke har avfunnet seg med å bli til de grader dominert av britene og hva deres interesser tilsa, jfr. her opplysningen hos Hartmann, side 97:

"disse ord gikk ut på at den regjering gikk ut fra at Hambro for fremtiden ikke ble benyttet i norsk tjeneste."

Se også om Sven Nielsen (H) hos Hartmann, side 213: "Han ville nok ha

II

"at der skete en rekruttering i fuldt dagslys til regulære, engelske styrker. En sådan rekruttering kunne trække en eventuel og ubehagelig tysk opmærksomhed hen på sig og således tjene som dække over rekrutteringen til SOE. Ved den åbenlyse rekruttering skaffedes der yderligere en samling danske frivillige til, veje, blandt hvilke man med støtte at regimentes officerer kunne udse sig egnede emner, der i dybeste stillhed kunne overføres til det specielle arbejde i SOE."

Professor dr. Hæstrup fortsetter på samme side at Soe "grød tørre tårer over den kranke skæbne, der ble opstillingen af en dansk regulær afdeling til del. Den gjorde sin nytte simpelthen ved at blive oppstillet som sløring for ud-dannelsen i SOE, mens dens størrelse, kampverdi, uddannelse etc. var uden væsentlig interesse fra et engelsk synspunkt."

Hva professor Hæstrup forteller om oppsettingen av en dansk frivilligstyrke har nok også i høy grad gyldighet for "Den norske brigade/ SOE. Det må vel innrømmes at også "brigaden" ble "en krank skæbne" til del.

Professor Hæstrup kommer også i sitt omfattende to-binds verk "Hemmelig Alliance" (bind II, side 51) inn på at den mest fremstående danske eksilpolitiker, Christinas Møller hadde

"svært ved at affinde sig med at han ikke ble taget ind i Special Forces operationelle fortrolighed."

Det samme synes kaptein Jakob Schive å ha hatt. I sin bok "20 år efter" beklager også han seg over at

"For de norskes vedkommende var det ~~en~~ utilfredsstillende at ingen norsk myndighet kjente til noe." (Bokens side 29)

Hvor totalt umyndiggjort de norske eksilmyndigheter var er jo - som så mangt annet fra denne periode - meget omhyggelig fortiet av de såkalte faghistorikere. Jeg synes at det som Paul Hartmann forteller i "Bak Fronten" side 389-90 om regjeringskonferansen 3. mai 1945 er meget avslørende: Selv da det gjaldt forhandlinger med svenske myndigheter om deres bidrag ved en eventuell invasjon i Norge i tilfelle det ikke ble tysk kapitulasjon, ble norske eksilmyndigheter holdt utenfor! Ikke rart om Hartmann skriver: "Det forelå her den groveste forbigåelse og overseelse av vår regjering."

I "Londonregjeringa" II omtaler Riste (side 304) at

"Desto meir påfallande er det at så framstående svenske representanter som Marcus Wallenberg og Erik Bohemann overfor den brit. minister i Stockholm fann grunn til å karaktersiere den norske regjeringa som ein marionett for britane."

Riste skriver på samme side om den "djuptliggjande overtydinga i svenske krinsar" om at

"den norske regjeringa langt på veg var ein formalitet, som skulle dekkje over at ute-Norge var eit lydhørt instrument for britisk utnytting av norske ressursar til den allierte krigføringa."

Årsaken til at Churchill omtalte Hambro som "en fiende av mitt land" må utvilsomt være at Hambro ikke har avfunnet seg med å bli til de grader dominert av britene og hva deres interesser tilsa, jfr. her opplysningen hos Hartmann, side 97:

"disse ord gikk ut på at den ^{britiske} regjering gikk ut fra at Hambro for fremtiden ikke ble benyttet i norsk tjeneste."

Se også om Sven Nielsen (H) hos Hartmann, side 213: "Han ville nok ha

III

"norske styrker, men under norsk kommando."

Det er ikke uten undring en kan konstatere hvor lett arbeiderpartifolk - i motsetning til Hambro og Sven Nielsen - har hatt for helt å la seg dominere av Churchill og hans konservative regjering, for som Benjamin Vogt engang meget riktig skrev i Farmand : "Churchills politikk ville ha betydd slutten på arbeiderpartiets politikk."

Eksilregjeringenes stilling blir behandlet av professor dr. Wilfrid Schaumann i Strupp-Schlochauer : Wörterbuch des Völkerrechts, bind I side 498-99. Professoren opplyser bl.a. :

"Die britischen Gerichte behielten sich aber vor, die formelle Gültigkeit der rechtlichen Erlasse der Exilregierungen zu überprüfen."

H. r. advokat Annæus Schjødt (sen.) har utvilsomt rett når han i Riksrådsforhandlingene i 1940 " anfører (side 66 nederst) :

"Jeg minner om at selv med hensyn til myndighetsutøvelse utenfor landet var Kongen og Regjeringen helt avhengig av hva britiske interesser ville tillate. En vurdering som er basert på at Kongen og regjeringen var i "full forfatningsmessig funksjon" har, som allerede påvist, lite å gjøre med de dengang foreliggende realiteter."

Når det gjelder generalmajor Dahls bokanmeldelse må jeg si at jeg finner det forstemmende at generalmajoren kan skrive at den norske regjering kapitulerte "for de nordnorske styrkers vedkommende." Generalmajoren vet så inderlig vel at samtlige norske stridskrefter kapitulerte. "Kapitulasjonen var en kapitulasjon uten betingelser, sier Ruge " heter det Morgenpostens referat av Skancke-saken den 28/11 1947. I Aftenpostens referat samme dag heter det bl.a. :

"Generalløytnanten forklarte at han ~~hadde~~ som forsvarssjef hadde kommandoen over alle væpnede styrker, til lands, til sjøs og i luften".

Ifølge Morgenbladets referat av samme sak fredag 28/11-47 spurte Skanckes forsvarer : "Hvem var det som forpliktet seg til å innstille kampen og ikke gripe til våpen så lenge krigen varte ?

Til dette svarte Ruge :

"Det måtte vel være meg, det. Jeg forpliktet meg i egenskap av forsvarssjef."

I ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ Aftenposten torsdag (aftennr.) 27/11 refereres replikk-vekslingen mellom Skanckes forsvarer og R. Roscher Nielsen : "Forsvareren sier at her er det bestemmelser om losvesen og meget annet. Det ser ut som om dette gjelder hele Norge." Og da må Roscher N innrømme : "Javel, det er mulig det. Når tyskerne satte dette som betingelse for å undertegne en våpenstillstandavtale så var det ikke annet å gjøre enn å undertegne."

Jeg finner det helt uforståelig at norske offiserer skal dra troverdig heten til general Ruge i tvil ved å komme med påstander som er i direkte strid med Ruges vitneforklaring. All den stund det er på det rene at daværende Kronprins Olav gjorde energiske forsøk på å få bli igjen i Norge den 7. juni 1940 - noe som vår Konge åpent innrømmer i intervju med Herradstveit - virker det forstemmende på meg at norske offiserer skal påstå at det var Regjeringens mening da den forlot landet at den skulle fortsette krigen fra Storbritania. En slik påstand er i virkeligheten å påstå at daværende Kronprins Olav skulle gjøre forsøk på å unddra seg de forpliktelser som en fortsatt krigføring ville